

ANALISIS DEL TEXT DE LA LLEI DE LA COMUNITAT CATALANA DE L'EXTERIOR

Amb data 13 de setembre de 2016 ha tingut entrada en aquest Parlament de Catalunya l'avantprojecte de la Llei de la comunitat catalana de l'exterior, que substituirà la vigent Llei 18/1996 de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior, i que serà tramitada pel procediment d'urgència.

Volem, primer de tot, agrair l'interès i el compromís mostrats pel Govern de Catalunya en presentar aquesta proposta de llei i en els esforços que, estem segurs es faran, per part del grups parlamentaris per tal d'aprovar-la abans del final de l'actual legislatura.

El text é el mateix que el tramitat en la passada legislatura que va decaure per la dissolució del Parlament de Catalunya el passat mes de juliol de 2015. La Secretaria d'Afers Exteriors i de la Unió Europea del Govern català ens va sol·licitar, per carta del 12 de febrer de 2015, la nostra aportació dins del tràmit d'audiència a aquelles entitats que per la seva representativitat i afectació tenien dret a rebre el text de l'articulat de manera personalitzada i el conseqüent dret de fer les observacions i propostes d'esmena que considerin oportunes. Així ho vàrem fer en data 18 d'abril de 2015 però, malauradament, són poques les aportacions presentades per la FIEC (Federació Internacional d'Entitats Catalanes) que van ser recollides en el text final de l'avantprojecte.

Com a consideracions prèvies, des de la FIEC, voldríem recordar-vos, en primer lloc, que la vigent Llei 18/1996 de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior va ser aprovada per unanimitat de tots els grups parlamentaris al Parlament de Catalunya. Això ha afavorit que aquest tema no hagi estat tema prioritari de confrontació política en els 19 anys de vigència de l'actual Llei. Entenem que s'hauria de fer tot el possible a fi que la futura Llei sobre la comunitat catalana de l'exterior sigui, novament, adoptada per unanimitat del Parlament de Catalunya. Sabem que els temps són difícils pels grans acords unitaris però atesa la composició plural de la Catalunya Exterior seria la conclusió més desitjable.

En segon lloc voldríem fer-vos notar que la vigent Llei 18/1996 de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior s'ha caracteritzat per un altíssim nivell d'incompliment en molts dels seus articles. Com a cas emblemàtic destaquem l'article 26 que preveia la creació d'un cens de catalans residents a l'exterior que no s'ha implementat més que de manera parcial fins 2014 malgrat les reiterades peticions des de la FIEC, des del Consell i des del mateix Parlament de Catalunya. Molts altres articles tampoc s'han aplicat mai: Article 9d

(igualtat de condicions amb les entitats domiciliades en territori català a l'hora de beneficiar-se de l'acció de govern de la Generalitat), Article 9f (participació en programes, missions, delegacions i qualsevol altra mena d'iniciatives organitzades per la Generalitat en l'àmbit territorial on els casals estiguin establerts), Article 9i (fons editorial, audiovisual i informàtic bàsic i beneficiar-se de la Universitat Oberta de Catalunya), Article 9l (dret a la presència de representants de les comunitats catalanes en els consells, els instituts i els organismes de la Generalitat relacionats amb llur activitat), Article 12b (accés als serveis de caràcter social, lúdic i esportiu, de titularitat o de gestió de la Generalitat, especialment els destinats a la joventut o a la tercera edat, en les mateixes condicions que les persones residents a Catalunya), Article 12f (reconeixement dels drets en l'àmbit de la seguretat social i l'acció social a Catalunya, Article 12g (dret a disposar d'una credencial o un carnet expedit per la Generalitat), Article 23 (ensenyament de la llengua catalana i en català a les escoles europees, per a l'educació dels fills i les filles del funcionariat internacional en les institucions i els organismes de la Unió Europea) i molts altres, a banda del gran nombre d'incompliments del Decret 118/1998 pel que s'aprova el Reglament que aplica la Llei 18/1996.

Atès que moltes d'aquestes disposicions, mai implementades en 20 anys de vigència de la Llei 18/1996, tornen a aparèixer, en bona part, en el text de la futura Llei de la comunitat catalana de l'exterior, ens permetem atreure la vostra atenció sobre el fet que no tot depèn de tenir un bon text de Llei sinó de que els serveis competents en el sí del Govern català vetllin, amb atenció, perquè l'aplicació de les lleis aprovades es faci en forma satisfactòria. Confiam plenament en que la futura Llei de la comunitat catalana de l'exterior coneixerà una millor sort en el que es refereix a la seva aplicació en els anys vinents que no ha tingut, malauradament, la Llei precedent.

Les observacions i propostes d'esmena per part de la FIEC a l'avantprojecte de Llei són les següents:

1. Exposició de Motius

Una de les raons fonamentals per les que la FIEC és partidària d'una nova llei és l'extensió als ciutadans catalans a de l'exterior de tots els drets de caràcter social, sanitari i educatiu reconeguts a la legislació espanyola i que no són necessàriament matèria competencial de la Generalitat de Catalunya encara que sí li correspongui, en molts casos, la seva execució. L'Estat Espanyol va aprovar la Llei, de 14 de desembre de 2006, sobre el *Estatuto de la Ciudadanía Española en el exterior* que actualitza la legislació espanyola en matèria d'emigració que datava dels anys 60. La Llei crea nous drets per a tots els ciutadans espanyols residents a l'exterior entre els que destaquen l'assistència sanitària i l'atenció a les persones dependents, el compromís d'abordar la reforma de la normativa relativa a la nacionalitat dels descendents d'emigrants espanyols permetent que es pugui obtenir fins els néts d'espanyols d'origen, el dret a fomentar l'educació i la cultura espanyola d'origen (totes), el dret a votar presencialment i el dret al retorn. També s'incorpora un article 15.6 que reconeix la igualtat de gènere com a garantia davant qualsevol discriminació per raó de sexe. La Llei recull també el compromís de l'administració de l'Estat per a assegurar la permanent actualització del cens electoral.

No s'han incorporat, més que de manera molt genèrica (article 6 de l'avantprojecte), aquests drets jurídics, socials, sanitaris i educatius pels catalans de l'exterior en la proposta de Llei i aquesta no fa cap referència a la legislació espanyola en vigor que pot ser, per raons purament competencials, més extensa i precisa que la catalana en molts aspectes. Entenem que és també missió dels poders públics catalans vetllar pel compliment i l'aplicació, en el marc de les seves competències d'execució, de les disposicions legislatives estatals.

Proposta d'afegit a l'Exposició de motius en l'apartat III com a paràgraf 4

D'altra banda, la Llei, de 14 de desembre de 2006, sobre el Estatuto de la Ciudadanía Española en el exterior actualitza, en compliment de l'article 14 de la Constitució Espanyola, la legislació espanyola en matèria d'emigració que datava dels anys 60. La Llei crea nous drets per a tots els ciutadans espanyols residents a l'exterior entre els que destaquen l'assistència sanitària i l'atenció a las persones dependents, el compromís d'abordar la reforma de la normativa relativa a la nacionalitat dels descendents d'emigrants espanyols permetent que es pugui obtenir fins els néts d'espanyols d'origen, el dret a fomentar l'educació i la cultura espanyola d'origen (totes), el dret a votar presencialment i el dret al retorn. També s'incorpora un article 15.6 que reconeix la igualtat de gènere com a garantia davant qualsevol discriminació per raó de sexe. La Llei recull també el compromís de l'administració de l'Estat per a assegurar la permanent actualització del cens electoral.

En la mateixa línia la promulgació de la Llei 52/2007, de 26 de desembre, per la que es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la guerra civil y la dictadura (Llei de memòria històrica) ha suposat un increment significatiu en el padró d'espanyols residents a l'estranger i, singularment, la incorporació de milers de nous ciutadans i ciutadanes catalans gràcies a la recuperació de la nacionalitat espanyola.

2. Exposició de motius en l'apartat III, paràgraf 3

El text fa referència a L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, on es reconeix per primera vegada, a l'article 13, l'existència de les comunitats catalanes de l'exterior. Convé assenyalar que són dos els articles, amb finalitats diferents, els que fan referència als catalans residents a l'exterior.

Proposta d'esmena a l'Exposició de motius en l'apartat III, paràgraf 3

L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006, on es reconeixen per primera vegada, a l'article 7.2 la condició política de català de l'exterior i a l'article 13, l'existència de les comunitats catalanes de l'exterior... .

3. Article 1, Objecte de la llei

De manera general el text utilitza 'comunitats catalanes de l'exterior' que es defineixen de manera precisa en l'article 13 de l'avantprojecte de Llei. En aquest article 1 s'utilitzen les expressions 'catalans residents a l'estranger' i 'comunitats catalanes establertes fora del territori de Catalunya'. Entenem que l'aplicació de la Llei ha d'afectar als catalans residents fora de Catalunya sigui a l'estranger o a d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol (a no ser que l'expressió 'estranger' les inclogui, cosa que ens sembla una mica precipitada).

Proposta d'esmena a l'article 1, paràgraf 1

1. Aquesta Llei té per objecte regular el marc de les relacions de la Generalitat, les seves institucions i la societat catalana amb els catalans residents i amb les comunitats catalanes establertes fora del territori de Catalunya.

4. Article 4, Concepte i definició

Cal recordar que segons l'Estadística del Padrón Continuo de l'INE, un total de 458.000 persones nascudes a Catalunya resideixen dins d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol. Aquestes persones i les seves entitats no poden quedar excloses de l'àmbit d'aplicació de la Llei, raó per la que proposem un paràgraf 2 en aquest article.

Proposta d'esmena a l'article 4

1. A efectes d'aquesta Llei tenen la consideració de catalans de l'exterior les persones residents a l'estranger que han tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu i els seus descendents, d'acord amb allò que estableix l'article 7.2 de l'Estatut d'autonomia.

2. Tindran també la consideració de catalans de l'exterior els residents a d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol que han tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu.

5. Article 5, El Registre de catalans i catalanes residents a l'exterior

Als efectes de compliment de les normatives estadístiques vigents a la Unió Europea i als efectes d'una bona coordinació interna als serveis de la Generalitat sembla més pertinent que el Registre de Catalans i Catalanes Residents a l'Exterior estigui adscrit a l'IDESCAT (Institut Estadístic de Catalunya) que és qui pot fer complir les normatives que es recullen al paràgraf 5 d'aquest mateix article.

Proposta d'esmena a l'article 5, paràgraf 3

3. Aquest Registre s'adscriu a l'Institut d'Estadística de Catalunya sense perjudici de que el departament competent en matèria d'acció exterior hi tingui competències normatives.

6. Proposta d'un article 5b

Amb independència de la creació del Registre de Catalans i Catalanes Residents a l'Exterior, que té caràcter voluntari i només cobrirà parcialment el cens de catalans residents a l'exterior, cal no oblidar que legalment els catalans residents a l'exterior estan inscrits al PERE (Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger) i al CERA (Cens Electoral de Residents Absents) i que el Govern català no pot ni ha de renunciar a disposar de les dades personals i agregades que es contenen en els censos gestionats per l'Estat espanyol.

Proposta d'un article 5b

L'Institut Estadístic de Catalunya (IDESCAT) establirà amb l'Instituto Nacional de Estadística (INE) els convenis de col·laboració necessaris per a poder disposar de les dades personals i agregades sobre els catalans residents a l'exterior recollides en el PERE (Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger).

7. Article 6, Drets i prestacions dels catalans residents a l'exterior

Als efectes que els drets que contempla la normativa vigent reconeix als catalans de l'exterior, recordem la importància que en l'Exposició de Motius es faci menció explícita a la *la Llei, de 14 de desembre de 2006, sobre el Estatuto de la Ciudadanía Española en el exterior*, que és la que detalla quins són aquests drets civils, polítics i socials. Cap normativa de la Generalitat de Catalunya ho fa.

8. Article 8, Drets dels catalans de l'exterior

El paràgraf 2 d'aquest article 8 hauria de contemplar de forma explícita els drets relatius a l'ensenyament de la llengua catalana a l'exterior, en els diferents cicles formatius, que es mencionen en el paràgraf 3 limitats a l'àmbit de les relacions amb l'administració quan ha de ser un dret explícit reconegut. També considerem que el dret a rebre la informació dels mitjans públics audiovisuals catalans ha de ser reconeguda. Finalment considerem que el dret a rebre assistència sanitària en les estades temporals a Catalunya precisarà d'un posterior desenvolupament reglamentari o legislatiu.

Proposta d'esmena a l'article 8, paràgraf 2

e) Dret als serveis sanitaris públics en llurs estades temporals a Catalunya sota les modalitats que s'estableixin.

f) Dret a rebre l'ensenyament de la llengua catalana a l'exterior tant per les persones en edat adulta com per les comunitats infantils.

g) Dret a rebre informació sobre la realitat catalana mitjançant les emissions radiofòniques i de televisió de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

h) Dret a que les persones jubilades puguin gaudir de pensions no contributives quan sigui el cas i a que puguin rebre de l'administració catalana el necessari suport en termes residencials i de dependència que les permeti viure de forma digna.

9. Article 10, Mobilitat internacional

Sens perjudici del text del paràgraf 1 de l'article 9, entenem que una gran part de les activitats d'orientació i assessorament són realitzades per les comunitats catalanes de l'exterior i que el reconeixement d'aquesta realitat (no atribuint als poder públics funcions i activitats qui ni fan ni podran fer) ha de ser explícita en el text de la Llei. Igualment entenem que és funció dels departaments competents vetllar per una adequada coordinació entre les activitats d'orientació prèvies a la mobilitat i les activitats d'orientació ja en al país d'acollida. Finalment cal recordar que gran part de la mobilitat internacional dels catalans avui dia no s'orienta a l'excel·lència sinó a la supervivència.

Proposta d'esmena a l'article 10

3. Els departaments competents articularan els necessaris mecanismes de cooperació i suport amb les comunitats catalanes de l'exterior a fi que disposin dels mitjans necessaris per a prestar els serveis d'orientació i assessorament en els països d'acollida.

4. Els departaments competents articularan els necessaris mecanismes de col·laboració entre les entitats i serveis públics actius en l'àmbit de l'orientació prèvia la mobilitat i les comunitats catalanes de l'exterior actives en l'àmbit de l'acollida en els països receptors de la mobilitat.

10. Article 13, Definició

En línia amb la nostra objecció a l'article 1 de la Llei i amb la finalitat de deixar clar que el concepte de 'comunitat catalana de l'exterior' inclou als catalans residents a d'altres comunitats autònomes de l'Estat Espanyol proposem una menció més explícita d'aquesta realitat a la Llei.

Proposta d'esmena a l'article 13, paràgraf 3

3. Als efectes del que estableix aquesta Llei, els membres de les comunitats catalanes de l'exterior poden ser els catalans residents a l'exterior, així com las persones que sense tenir la condició política de catalans i residents fora del territori de Catalunya, inclosa la resta de l'Estat Espanyol, se senten vinculades a Catalunya, la seva cultura i llengua i la seva personalitat com a nació.

11. Article 14, Suport a les comunitats catalanes de l'exterior

En coherència amb el que es fixa a l'article 10 i el que ja existeix en l'actual marc de subvencions a les comunitats catalanes de l'exterior caldria afegir les activitats de les comunitats catalanes de l'exterior en els àmbits del suport i de l'orientació a la mobilitat o emigració dels ciutadans catalans i el suport a aquells que es trobin en situació de necessitat extraordinària.

Proposta d'esmena a l'article 14

i) El suport, informació, assessorament i orientació a les persones que arriben als països o territoris de l'Estat espanyol on existeixen comunitats catalanes de l'exterior així com a aquells que sol·liciten informació prèvia a la seva sortida.

j) Facilitar suport extraordinari i informació d'urgència a aquells catalans en situació d'extrema necessitat residents a l'exterior.

12. Article 17, Les federacions de comunitats catalanes de l'exterior

En coherència amb el que s'estableix al paràgraf 1 d'aquest article de l'avantprojecte les comunitats catalanes de l'exterior reconegudes poden constituir federacions per tal de defensar i integrar llurs interessos, facilitar el compliment conjunt i coordinat de les finalitats i els objectius que els són comuns i ser beneficiàries dels serveis i prestacions establertes per aquesta Llei. En conseqüència els hi correspon a elles, en l'àmbit de la seva lliure autonomia de decisió, el decidir com volen estructurar-se i quins seran els àmbits d'actuació més adients a la defensa dels seus interessos. No correspon als poders públics el determinar-ho ni suggerir-ho.

Proposta d'esmena a l'article 17, paràgraf 2

Proposem la supressió d'aquest paràgraf.

13. Article 21, El Consell de la Catalunya Exterior

Ens sembla plenament vàlid, i sempre hem defensat la seva existència i funcions, la creació del Consell de les Comunitats Catalanes de l'Exterior (ens agrada més el nom actual però no ens oposem especialment al canvi de denominació) amb una àmplia participació de tots els departaments i institucions del Govern, dels grups parlamentaris i de les mateixes comunitats catalanes de l'exterior. Ara bé, en qualsevol règim democràtic un consell consultiu o assessor és exactament el que el seu nom indica 'un consell consultiu o assessor' i no el 'representant' d'un determinat sector social. Tal i com la representativitat social en l'àmbit del mercat de treball correspon a les organitzacions sindicals i empresarials, en exercici de la seva plena autonomia, i no al Consell de Treball, Econòmic i Social, que és un organisme consultiu, igual passa amb les comunitats catalanes de l'exterior que tenen el dret de poder gaudir dels avantatges de comptar amb un organisme consultiu, però preservant el

seu dret fonamental a representar-se com ho desitgin i a vehicular dins el Consell les seves aspiracions. Entenem que hi han necessitats i activitats permanents que necessiten una organització pròpia els 365 dies de l'any i no només el dia (o dies) de reunió del Consell.

L'actual model de Consell de les comunitats catalanes implica la lliure designació per part del Govern autonòmic respectiu dels representats de les seves comunitats exteriors amb totes les imperfeccions democràtiques que això comporta. Hi ha però altres models com el basc o l'andalús, on els membres del seu Consell són escollits per les respectives Trobades Mundials de col·lectivitats en votació lliure i secreta, el model asturià que dóna molt de protagonisme a la FICA (*Federación Internacional de Centros Asturianos*), els models valencià o balear on totes les respectives comunitats de l'exterior són membres del seu consell o el model espanyol del '*Consejo General de la Ciudadanía Española en el Exterior*' que escull els representants a partir dels *Consejos de Residentes Españoles* a les circumscripcions consulars.

Considerem també que el nombre de representants actual de les comunitats catalanes de l'exterior en el Consell, 10, és insuficient i creiem que cal ampliar-lo a un mínim de 12 si bé cal tenir en compte que la problemàtica continental és molt diversa i que caldria que les comunitats catalanes de l'exterior a l'Estat Espanyol podessin tenir representació pròpia diferent a la de les comunitats catalanes de l'exterior d'Europa i les d'Amèrica del Nord, del Con Sud d'Amèrica i d'Amèrica Central i Mèxic podessin tenir també representacions separades seguint el que és l'actual model de xarxes continentals de comunitats catalanes de l'exterior.

Entenem que, a reserva del futur desplegament reglamentari d'aquest article, els principis d'elecció democràtica dels membres del Consell i els de representació territorial suficient i equilibrada haurien de figurar en aquesta Llei. Igualment entenem que l'actual manament de tres anys dels membres del Consell evita l'estricta correlació amb les majories parlamentàries i polítiques al país i preferim el manteniment del mandat triennal limitat a dos mandats consecutius.

Entenem també que l'avantprojecte de Llei contradiu el que són els drets del Parlament de Catalunya a sol·licitar les compareixences de representants de la Catalunya Exterior que consideri oportunes i que no correspon a una llei ordinària determinar qui són els representants habilitats a comparèixer davant del Parlament.

Propostes de modificació de l'article 21

Al final del punt 2 modificar el redactat dient:

El funcionament, l'organització, la composició i l'adscripció del Consell de la Catalunya Exterior es determinen per decret. La seva composició inclourà, en tot cas, els òrgans del Govern competents en matèria d'acció exterior, migracions, cultura i educació, així com els organismes, consorcis i institucions participats per la Generalitat que treballin en l'àmbit de

la diplomàcia pública, la internacionalització de l'economia i la projecció exterior de la llengua i la cultura. En el nomenament de les persones membres del Consell es procurarà assolir una representació equilibrada de dones i homes i dels diferents continents mitjançant una representació específica de cada zona (Estat Espanyol, Europa, Amèrica del Nord, Con Sud d'Amèrica, Amèrica Central i Mèxic, Àsia i Àfrica i Oceania) i es garantirà la presència de les federacions reconegudes.

L'elecció dels membres del Consell es farà seguint procediments d'elecció democràtica que es determinaran per Decret.

El punt 3 de l'article 21

Proposem la supressió d'aquest paràgraf.

El punt 5 de l'article 21

5. El mandat dels membres del Consell de la Catalunya Exterior és de tres anys, renovable per períodes d'igual durada, llevat per a aquells membres que ho siguin per raó del càrrec, amb una limitació de dos mandats consecutius.

14. Article 22, Comissió de Coordinació i Seguiment de la Catalunya Exterior

No entenem en absolut quina és la funció exacte de la Comissió de Coordinació i Seguiment de la Catalunya Exterior en el sí del Consell. Pensem que podria tractar-se d'un òrgan intern de l'administració pel seguiment de les polítiques de Catalunya Exterior però amb el redactat actual, que el considera part del Consell, les seves funcions semblen reiteratives i indefinides.

Proposta de modificació de l'article 22

En el seu redactat actual proposem la supressió d'aquest article.

15. Disposicions addicionals

Seria convenient la menció explícita als drets electorals dels catalans de l'exterior sota forma d'una Disposició addicional.

Drets electorals dels catalans de l'exterior: A reserva del que fixi la futura llei electoral catalana sobre la creació o no de circumscripcions electorals a l'exterior, és funció del Govern català vetllar per una àmplia participació en tots els processos electorals dels catalans residents a l'exterior. L'administració electoral del Govern Català informará als ciutadans residents a l'exterior dels seus drets electorals en tots els processos en que estiguin cridats a

participar-hi i ajudarà a les forces polítiques a fer arribar les seves propostes als residents a l'exterior.

Restem a la vostra disposició per a discutir i/o complementar tots aquells punts que desitgeu i estarem encantats de tenir una trobada amb el vostre Grup Parlamentari si ho considereu necessari.

Us agraïm, novament, el vostre suport a les comunitats catalanes de l'exterior.

Cordialment.

Màrius Vendrell Royo (São Paulo)
President de la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC)

Antoni Montserrat Moliner (Luxemburg)
Secretari General de la FIEC

Xavier Tudela Penya (Barcelona)
Secretari General Adjunt de la FIEC

Oriol Vicente Cardona (Santo Domingo)
Secretari General Adjunt de la FIEC